

Medzinárodné sympóziu o stredoeurópskom perme (Varšava 27.—29. 4. 1978)

JOZEF VOZÁR

Geologický ústav vo Varšave, jeho pracovisko v Kielci a Poľská geologická spoločnosť (PTG) zorganizovali v dňoch 27.—29. apríla 1978 medzinárodné sympóziu o stredoeurópskom perme (predsedom organizačného komitétu bol prof. dr. S. Depowski a tajomníkom dr. T. M. Peryt). Pred pracovným zasadáním sa uskutočnila exkurzia do Svätokrížskych hôr, ktorú pripravilo pracovisko v Kielci. Na exkurzii a zasadaní sa zúčastnili vedeckí pracovníci zo ZSSR, NDR, MLR, BLR, NSR, Francúzska, Veľkej Británie, Švédska, Holandska, USA, Kanady, z usporiadajúcej PLR a štyria pracovníci z ČSSR. Aj keď hlavnou témou sympózia bol centrálneoeurópsky perm, prevládali na ňom odborníci na perm varískej Paleoeurópy a len 3—4 účastníci boli špecializovaní na výskum permu alpsko-karpatsko-balkánskej časti Európy. Aj preto sa prevažná časť z takmer 50 referátov dotýkala variských molasových bazénov Poľska, NDR, NSR a Britských ostrovov.

Tematicky možno práce sympózia rozdeliť do niekoľkých skupín:

1. Stratigrafia (biostratigrafia a litostratigrafia) permu, najmä so zameraním na vývoje v PLR, NDR a vzťahy k západouralskej oblasti.

2. Paleogeografia permu orientovaná na výsledky podrobného výskumu jednotlivých oblastí, ale aj oveľa širšie, na Britské ostrovy, západnú časť Škandinávského polostrova v nadväznosti na severoeurópske bazény (saarský, saalský, západopoľský, sudetský, severopoľský).

3. Vulkanizmus, jeho rozsah, celková charakteristika, magmatické trendy a spätosť s tektonikou. V súvislosti s efúziami sa obrátila pozornosť aj na datovanie výlevov viacerými metódami izotopického rozpadu (Rb/Sr, K/Ar, Rb 86—87).

4. Nerastné suroviny v perme (najmä evapority, tzv. medené pieskovce a bridlice, barytová mineralizácia, ťlové minerály, nafta a plyn).

5. Korelácia s inými oblasťami. Autori sa tu zaoberali takmer výlučne koreláciami v rámci dobre preskúmaných bazénov varískej Paleoeurópy. Okrajovo sa uviedli vzťahy k západouralským vývinom permu. Otázky vzťahu k permu alpínskej oblasti sa neriešili. Ak sa aj niektoré referáty dotýkali permu alpínskej sústavy, ani v diskusii sa z toho nerobili nijaké závery. Pracovné rokovanie sa nevenovalo ani vzťahu k východouralskému (západosibírske) permu. V budúcnosti sa bude treba stratografiou permu zapodievať podrobnejšie, a to v celoeurópskom meradle. V súlade s takouto požiadavkou predložil dr. H. Kozur (Meiningen) koreláciu doterajších členení perma na základe výskumu fauny, flóry, a to v súlade s litologickým vývojom.

Paleogeografia stredoeurópskeho permu je dnes spracovaná veľmi precízne najmä zásluhou geológov z PLR, NDR, NSR a Veľkej Británie. Bazény sú detailne prebádané, a tak materiál, ktorý predniesol prof. dr. G. Richter-Bernburg (Hannover), bol viac kompilačnou, ale zato ucelenou prácou opretou o výsledky mnohých bádateľov uvedených krajín. Hlavná oblasť kumulácie severoeurópskeho permu bola medzi západným okrajom Škandinávského polostrova a východnou časťou Britských ostrovov (vzhľadom na dnešnú svetovú orientáciu smerov S—J). V južnej časti sa táto oblasť rozvetvovala na niekoľko častí (v dnešnej orientácii SV—JZ, S—J, SZ—JV) — saarskú, saalskú, sudetskú, sliezsku. Všetky mali charakter mohutných trógových štruktúr s výrazným uplatnením synsedimentárnej tektoniky a vulkanizmu. Smerom na J trógové bazény postupne vyznievali. Osobitná skupina čiastkových a čiastočne izolovaných bazénov je v centrálnom a severovýchodnom Poľsku, s maximálnym

Pokračovanie na s. 575

níka SAV, časopisu Mineralia slovaca a Acta geologica et geographica Universitatis Comenianae.

Popri rozsiahlej pedagogickej a vedeckej činnosti prof. C. Varček vykonával a aj v súčasnosti vykonáva funkcie v politických a spoločenských organizáciách na Prírodovedeckej fakulte UK.

Sústavné úsilie jubilanta a katedry, ktorú vedie, spolupracovať s ostatnými geologickými inštitúciami na Slovensku ocenili pamätnými medailami Vysoká škola technická v Košiciach, Geologický prieskum, n. p., Spišská Nová Ves, Železorzudné bane Rudňany, Technické múzeum Košice a Čs. uránový priemysel.

Päťdesiatročné jubileum prof. RNDr. Cyrila Varčeka, CSc., nie je medzníkom v jeho práci. Zastihuje ho v plnej sviežosti a pracovnom nadšení. Celá naša geologická a banícka verejnosť oceňuje jubilanta ako významného pedagóga, vedca, odborníka, ale aj ako priateľského, kolegiálneho a optimizmom prekypujúceho človeka. Na jeho významné životné jubileum mu blahoželáme a prajeme veľa ďalších životných a pracovných úspechov pri rozvíjaní slovenskej ložiskovej geológie.

M. Háber

Pokračovanie zo s. 568

rozšírením v thuringu. Smerom na V čiastočne pokračujú na území ZSSR. Samostatnú skupinu bazénov smeru S—J predstavuje západouralská oblasť.

Vo všetkých uvedených oblastiach možno smerom od podložia po nadložie (od autunu do saxónu a thuringu) pozorovať rozširovanie bazénov smerne, t. j. generálne od S na J v dnešnom ponímaní orientácie. Z ďalších prác bola zaujímavá litologická štúdia dr. H. Lütznera — dr. J. Ellenberga — dr. F. Falka (Jena) a dr. D. N. Clarka (Rijswijk), ako aj kolektívna práca o vzťahu paleogeografie permu a nálezísk nafty a plynu prof. dr. S. Depowského — dr. T. M. Peryta — dr. T. S. Piatkowského — dr. R. Wagnera (Varšava).

V elaboráte ani v diskusii nebola zmienka o vzťahu k bazénom alpídnej Európy, v ktorej je perm hlavne smeru V—Z, ani údaje o paleomagnetickom výskume, ktoré by pôvodné usmernenie vymedzených sedimentárnych oblastí mohli spresniť.

Problémami vulkanickej činnosti v perme sa zaoberalo mnoho referátov a ich kladom bola podrobná paleovulkanická analýza bazénov, charakteristika magmatických sérií a riešenie ich genézy. Prof. dr. W. Ryka (Varšava) analyzoval prejavy acidného a intermediárneho vulkanizmu v bazénoch na území PLR v stratigrafickom rozpätí vrchný vestfál — stefan — autun — saxón. Následnosť petrografických typov v uvedenom období bola lamprofýr — diabáz — porfýrit.

Dr. K. Schwab (Mainz) predložil paleovulkanickú analýzu južnej časti saarskej panvy s podrobným členením na bázičné eruptíva alkalicko-vápenatej (CA) magmatickej série a bázičné eruptíva s výrazným tholeitovým trendom (TH). V perme sliezkej panvy dr. R. Benek (Berlín) vyčlenil v thuringu tri vulkanické formácie od podložia po nadložie: 1. bazalt — ryolit — andezit $\pm$ ignimbrity, 2. ryolit — andezit $\pm$ ignimbrity, 3. bazalt.

Z prác o vulkanoklastických horninách zaujal referát dr. A. Maliszewskej (Varšava) obsahujúci nové klasifikácie pyroklastik autunu v západnom Poľsku.

Z ostatných referentov zaujal dr. S. N. Janev (Sofia) litologicko-tektonickou analýzou permu severnej časti Balkánu a dr. B. L. Čuvašov (Sverdlovsk) litologicko-stratigrafickou prácou zo západouralskej oblasti.

Z nerastných surovín bol hlavný dôraz na Cu-rudách uvedených bazénov. Dr. G. Dreyer (Mainz) predložil materiály zo saarského trógu, dr. A. Rydzewski (Varšava) nové výsledky o polymetalickom zrudnení v zechsteine vystupujúcom v podloží mladších útvarov. Diagenetickou remobilizáciou v medených pieskovcoch predsudetskej monokliny sa zaoberal dr. M. Banas — dr. W. Salamon — dr. W. Mayer (Krakov).

Osobitným prínosom z hľadiska nerastných surovín bol príspevok prof. dr. F. F. Gurariho et al. (Novosibirsk) o problémoch nafty a plynu vzhľadom na geológiu permu a experimentálne podložená práca dr. H. J. Lippolta — dr. I. Raczeke (Heidelberg) o viacerých metódach izotopického výskumu permských vulkanitov v saarskej panve a korelácii vekov aj vzhľadom na výsledky biostratigrafie a litostratigrafie.

Medzinárodné sympóziu o stredoeurópskom permu vo Varšave bolo úspešným krokom v bádaní tohto útvaru, a to aj v nadväznosti na vrchný karbón a perm. Pracovná aktivita všetkých účastníkov bola vysoká, referáty, ale aj diskusia priniesli rad nových vedeckých poznatkov veľkého praktického významu. Je nevyhnutné, aby sa geológovia zaoberajúci sa permom stretali pravidelne, lebo tento útvar je dôležitým pre komplexné riešenie vztahu variscíd a alpíd a treba ho riešiť aj so zreteľom na výskyt nerastných surovín.

Jozef Vozár

Prehľad korelácie stratigrafických stupňov permu

Kritériá	Flóra	Fauna	+Fauna +Konodonty	Doterajšie členenie	
Autori	Stepanov 1975	Leven 1975	Kozur 1978	str. Európa	záp. Ural
	P ₃ dzulf	P ₃ changhsing	P ₃ dzhulf abadeh	P ₃ thuring	P ₃ tatar kazaň
	P ₂ punjab	P ₂ dzhulf capitan murgab	P ₂ capitan word kubergand	P ₂ saxon	P ₂ kungur
	P ₁ kubergand artinsk sakmar assel	P ₁ kubergand chish artinsk sakmar assel	P ₁ chish leonard artinsk sakmar	P ₁ autun	P ₁ artinsk sakmar assel
			C ₂ assel gzhel		

MINERALIA SLOVACA roč. 10, č. 6 (48)

Vydal Geologický prieskum Spišská Nová Ves v Alfe, vydavateľstve technickej a ekonomickej literatúry, n. p., 893 31 Bratislava, Hurbanovo nám. 6, tel. 3314 41—6
Redakcia: Geoprieskum — Mineralia slovac, p. p. A-21, 040 51 Košice, Stará Spišská cesta, tel. 385 32

Vytlačili Východoslovenské tlačiarne, n. p., Košice

Povolené Slovenským úradom pre tlač a informácie pod registračným číslom 9/11
Objednávky adresujte redakcii časopisu

Subscriptions and correspondence concerning advertisements be sent to SLOVART Ltd., The Mineralia Slovaca is also available on an exchange basis. For details please write to the Editor, Mineralia Slovaca, P. O. Box A-21, 040 51 Košice, Czechoslovakia.

© Alfa, Bratislava 1978